

III

(Prípravné akty)

EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA

STANOVISKO EURÓPSKEJ CENTRÁLNEJ BANKY

zo 17. mája 2013

k návrhu smernice o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí a financovania terorizmu a k návrhu nariadenia o údajoch, ktoré sprevádzajú prevody finančných prostriedkov

(CON/2013/32)

(2013/C 166/02)

Úvod a právny základ

Európska centrálna banka (ECB) prijala 27. februára 2013 žiadosť Rady Európskej únie o stanovisko k návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí a financovania terorizmu (ďalej len „navrhovaná smernica“) (1). 28. februára 2013 prijala ECB od Rady ďalšiu žiadosť, tentokrát o stanovisko k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o údajoch, ktoré sprevádzajú prevody finančných prostriedkov (ďalej len „navrhované nariadenie“) (2) (ďalej spoločne len „navrhované nástroje Únie“). ECB prijala žiadosti o stanoviská k navrhovaným nástrojom Únie aj od Európskeho parlamentu, konkrétne 2. apríla 2013 vo vzťahu k navrhovanej smernici a 3. apríla 2013 vo vzťahu k navrhovanému nariadeniu.

Právomoc ECB vydať stanovisko je založená na článkoch 127 ods. 4 a 282 ods. 5 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, keďže navrhované nástroje Únie obsahujú ustanovenia, ktoré patria do pôsobnosti ECB. Okrem toho je právomoc ECB vydať stanovisko, založená na článku 127 ods. 2 a 5 a článku 128 ods. 1 zmluvy a na článkoch 16 až 18 a 21 až 23 Štatútu Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky, keďže navrhované nástroje Únie obsahujú ustanovenia, ktoré majú dôsledky pre určité úlohy Európskeho systému centrálnych bánk. V súlade s článkom 17.5 prvou vetou rokovacieho poriadku Európskej centrálnej banky Rada guvernérov prijala toto stanovisko.

1. Účel a obsah navrhovaných nástrojov Únie**1.1. Navrhovaná smernica**

Účelom navrhovanej smernice je aktualizovať a zmeniť a doplniť úniový režim boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu tým, že sa zohľadnia najnovšie revízie platných medzinárodných noriem, najmä odporúčania Finančnej akčnej skupiny (*Financial Action Task Force – FATF*), ktoré boli prijaté vo februári 2012 (3), ako aj niekoľko správ a hodnotení Európskej komisie, ktoré sa týkajú uplatňovania smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES z 26. októbra 2005 o predchádzaní využívania

(1) COM(2013) 45 final.

(2) COM(2013) 44 final.

(3) International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation — the FATF Recommendations (*Medzinárodné normy boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a šíreniu zbraní – odporúčania FATF*), Paríž, 16. februára 2012, dostupné na internetových stránkach FATF na <http://www.fatf-gafi.org>

finančného systému na účely prania špinavých peňazí a financovania terorizmu ⁽¹⁾. Keď bude navrhovaná smernica prijatá, zruší a nahradí smernicu 2005/60/ES a smernicu Komisie 2006/70/ES z 1. augusta 2006, ktorou sa ustanovujú vykonávacie opatrenia smernice 2005/60/ES ⁽²⁾.

Navrhovaná smernica je vo väčšej miere založená na rizikovo orientovanom prístupe k opatreniam ⁽³⁾ boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. Posilňujú sa ňou požiadavky na „starostlivosť vo vzťahu ku klientovi“ ⁽⁴⁾, takže určité kategórie klientov a transakcií ⁽⁵⁾ už viac nebudú oslobodené od požiadaviek na zjednodušenú povinnú starostlivosť vo vzťahu ku klientovi a „povinné subjekty“ ⁽⁶⁾ budú preto musieť posudzovať úroveň rizika skôr než sa rozhodnú, či majú poskytovať starostlivosť vo vzťahu ku klientovi. Okrem toho sa od európskych orgánov dohľadu ⁽⁷⁾ bude vyžadovať, aby do dvoch rokov od nadobudnutia účinnosti navrhovanej smernice poskytli spoločné stanovisko k rizikám prania špinavých peňazí a financovania terorizmu ovplyvňujúcim vnútorný trh, pričom od členských štátov sa bude vyžadovať, aby uskutočňovali a aktualizovali vnútroštátne hodnotenia rizík na účely identifikácie oblastí, v ktorých sa vyžaduje zvýšená povinná starostlivosť vo vzťahu ku klientovi ⁽⁸⁾. Navrhovanou smernicou sa rozširuje aj rozsah úniového režimu boja proti praniu špinavých peňazí, najmä znížením prahovej hodnoty pre uplatňovanie režimu na obchodníkov s drahým tovarom, ktorí pracujú s hotovostnými platbami klientov, z 15 000 EUR na 7 500 EUR.

Navrhovanou smernicou sa zvýši aj úroveň povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi, ktorá sa má poskytovať v prípade „politicky exponovaných osôb“ ⁽⁹⁾, najmä tým, že sa vo vzťahu k týmto osobám, ako aj ich rodinným príslušníkom a blízkym spolupracovníkom, bude vyžadovať poskytovanie zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi ⁽¹⁰⁾. Medzi politicky exponované osoby budú patriť nielen „zahraničné“ fyzické osoby, ale aj „domáce“ fyzické osoby, ktorým boli zverené významné verejné funkcie ⁽¹¹⁾.

V navrhovanej smernici sa ustanovujú prísnejšie pravidlá a viac lepšie vymedzených pravidiel a postupov pre identifikáciu skutočných vlastníkov ⁽¹²⁾ podnikateľských subjektov alebo iných právnických osôb a správ majetku v prospech tretieho, hoci vymedzenie pojmu skutočné vlastníctvo sa nemení. Od podnikateľských subjektov alebo iných právnických osôb a správ majetku v prospech tretieho sa okrem toho bude vyžadovať, aby uchovávali záznamy o totožnosti ich skutočných vlastníkov. Navyše, navrhovanou smernicou sa zavádzajú určité zmeny požiadaviek na vedenie záznamov týkajúcich sa povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi a transakcií, ako aj zmeny vnútorných politík a postupov povinných subjektov, ktoré sú snahou o dosiahnutie rovnováhy medzi umožnením spoľahlivých kontrol prania špinavých peňazí a financovanie terorizmu a rešpektovaním zásad práva na ochranu údajov a práv dotknutých osôb.

Navrhovanou smernicou sa tiež posilňuje spolupráca medzi finančnými spravodajskými jednotkami členských štátov, ktorých úlohou je slúžiť ako vnútroštátne kontaktné miesta pre prijímanie, analyzovanie a podávanie správ o podozreniach z prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu príslušným orgánom.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 309, 25.11.2005, s. 15.

⁽²⁾ Smernica Komisie 2006/70/ES z 1. augusta 2006, ktorou sa ustanovujú vykonávacie opatrenia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES, pokiaľ ide o vymedzenie pojmu „politicky exponovaná osoba“, a technické kritériá postupov zjednodušenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi a výnimky na základe finančnej činnosti vykonávanej príležitostne alebo vo veľmi obmedzenom rozsahu (Ú. v. EÚ L 214, 4.8.2006, s. 29).

⁽³⁾ V navrhovanej smernici sa od povinných subjektov okrem iného vyžaduje, aby poskytovali starostlivosť vo vzťahu ku klientovi, uchovávali záznamy, mali zavedené vnútorné kontroly a predkladali správy o podozrivých transakciách vo vzťahu k praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu.

⁽⁴⁾ Pozri kapitolu II, oddiely 1 a 2, články 9 až 15 navrhovanej smernice.

⁽⁵⁾ Napríklad klienti, ktorí sú podnikateľmi podliehajúcimi regulácii, ako sú úverové a finančné inštitúcie usadené v Únii a spoločnosti kótované na regulovaných verejných trhoch s cennými papiermi.

⁽⁶⁾ Pozri článok 2 ods. 1 navrhovanej smernice, v ktorom sa ustanovuje zoznam „povinných subjektov“, na ktoré sa uplatňuje navrhované smernica, zahŕňajúc konkrétne úverové inštitúcie a finančné inštitúcie vymedzené v ďalšom texte.

⁽⁷⁾ Európske orgány dohľadu sú Európsky orgán pre bankovníctvo (*European Banking Authority* — EBA), Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (*European Insurance and Occupational Pensions Authority* — EIOPA) a Európsky orgán pre cenné papiere a trhy (*European Securities and Markets Authority* — ESMA).

⁽⁸⁾ Pozri články 16 až 23 navrhovanej smernice.

⁽⁹⁾ Pozri vymedzenia pojmov v článku 3 ods. 7, ako aj povinnosti týchto osôb ustanovené v článku 11 a článkoch 18 až 22 navrhovanej smernice.

⁽¹⁰⁾ Pozri články 16 až 23 navrhovanej smernice.

⁽¹¹⁾ Pozri článok 3 ods. 7 písm. b) navrhovanej smernice. V tejto súvislosti sa „domácou“ rozumie politicky exponovaná osoba, ktorej zveril významné verejné funkcie členský štát Únie, a „zahraničnou“ sa rozumie politicky exponovaná osoba, ktorej takéto funkcie zverila tretia krajina.

⁽¹²⁾ Pozri článok 3 ods. 5 a články 29 a 30 navrhovanej smernice.

V navrhovanej smernici sa tiež dáva väčší dôraz na vymožitelnosť a sankcie než v predchádzajúcich smerniciach. Členské štáty musia zabezpečiť, aby podnikateľské subjekty niesli zodpovednosť za porušenia pravidiel týkajúcich sa prania špinavých peňazí a financovania terorizmu, a aby mohli príslušné orgány vo vzťahu k týmto porušeniam prijímať vhodné opatrenia a ukladať administratívne sankcie. Druhy administratívnych sankcií, ktoré možno použiť, sa uvádzajú v navrhovanej smernici.

1.2. Navrhované nariadenie

Navrhované nariadenie je úzko orientované na dosiahnutie cieľov navrhovanej smernice. Pre účinnosť boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu zo strany príslušných orgánov je podstatné, aby im finančné inštitúcie poskytovali primerané, presné a aktuálne údaje o prevodoch finančných prostriedkov, ktoré uskutočňujú v prospech svojich klientov.

Cieľom navrhovaného nariadenia ⁽¹⁾ je sprísniť existujúce právne povinnosti týkajúce sa prania špinavých peňazí a financovania terorizmu v prípade prevodov finančných prostriedkov a právne povinnosti poskytovateľov platobných služieb v kontexte vývoja medzinárodných noriem ⁽²⁾. Jeho cieľom je najmä zlepšiť sledovateľnosť platieb tým, že sa od poskytovateľov platobných služieb bude vyžadovať, aby zabezpečili, že prevody prostriedkov budú pre účely príslušných orgánov sprevádzať údaje o príjemcovi. Na tento účel sa v ňom bude vyžadovať, aby poskytovatelia platobných služieb overili totožnosť príjemcov v prípade platieb nad 1 000 EUR, ktoré pochádzajú z územia mimo Únie ⁽³⁾. Bude tiež vyžadovať, aby poskytovatelia platobných služieb zaviedli postupy založené na zohľadňovaní rizík na účely posudzovania, kedy majú vykonať, odmietnuť alebo pozastaviť prevody finančných prostriedkov, a aby uchovávali záznamy o platbách po dobu piatich rokov. V navrhovanom nariadení sa tiež objasňuje, že tieto požiadavky sa budú vzťahovať na kreditné a debetné karty, mobilné telefóny a ostatné elektronické zariadenia v prípade, že sa používajú na prevod finančných prostriedkov.

2. Všeobecné pripomienky

ECB víta navrhované nástroje Únie. ECB silno podporuje režim Únie, ktorý zabezpečí, aby mali členské štáty a inštitúcie usadené v Únii k dispozícii účinné nástroje v boji proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, najmä proti zneužívaniu finančného systému zo strany tých, ktorí perú špinavé peniaze a financujú terorizmus a ich spolupáchateľov. Podľa názoru ECB navrhované nástroje Únie správnym a účinným spôsobom odstraňujú zistené nedostatky súčasného režimu Únie a aktualizujú ho tak, aby zohľadnili zistené hrozby prania špinavých peňazí a financovania terorizmu, ktorým je vystavená Únia a jej finančný systém, a vývoj medzinárodných noriem o spôsoboch riešenia týchto hrozieb. Podľa názoru ECB navrhované nástroje Únie tiež prispievajú k jasnosti a súlade pravidiel, ktoré sa uplatňujú v členských štátoch, napríklad ku kľúčových oblastiach, akými sú povinná starostlivosť vo vzťahu ku klientovi a skutočné vlastníctvo.

3. Konkrétne pripomienky

3.1. Čo sa týka navrhovanej smernice, ECB poznamenáva, že jej právnym základom je článok 114 zmluvy, a preto je jej cieľom zblížovať príslušné vnútroštátne ustanovenia a minimalizovať nesúlad medzi nimi v Únii. Členské štáty sa preto môžu rozhodnúť, že ešte viac znížia prahové hodnoty pre uplatňovanie povinností ustanovených v navrhovanej smernici, alebo že príjmu ešte prísnejšie opatrenia ⁽⁴⁾. Napríklad v prípade transakcií vo výške najmenej 7 500 EUR ⁽⁵⁾ medzi sprostredkovateľmi drahých tovarov a klientmi, ktorí nie sú podnikateľmi, by článok 5 navrhovanej smernice podľa všetkého umožňoval členským štátom, aby vyžadovali nielen starostlivosť sprostredkovateľa vo vzťahu ku klientovi, ohlasovanie a iné príslušné povinnosti podľa navrhovanej smernice, ale aby uplatňovali prísnejšie opatrenia. Všetky takéto opatrenia by mali byť starostlivo vyvážené očakávaným prospechom pre verejnosť.

⁽¹⁾ Navrhovaným nariadením sa zruší nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1781/2006 z 15. novembra 2006 o údajoch o príkazcovi, ktoré sprevádzajú prevody finančných prostriedkov (Ú.v. EÚ L 345, 8.12.2006, s. 1).

⁽²⁾ Predovšetkým odporúčanie FATF č. 16 o zvýšení transparentnosti cezhraničných bezhotovostných prevodov.

⁽³⁾ Pozri článok 7 navrhovaného nariadenia.

⁽⁴⁾ Pozri článok 5 navrhovanej smernice, v ktorom sa ustanovuje, že členské štáty môžu prijať alebo ponechať v účinnosti prísnejšie ustanovenia v oblasti, na ktorú sa vzťahuje navrhovaná smernica, aby sa predišlo praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu.

⁽⁵⁾ Pozri článok 10 písm. c) navrhovanej smernice.

- 3.2. Zatiaľ čo ECB berie na vedomie vymedzenie pojmu „poskytovateľ platobných služieb“ v článku 2 ods. 5 navrhovaného nariadenia, poznamenáva tiež, že podľa bodu odôvodnenia 8 navrhovaného nariadenia a bodu odôvodnenia 35 navrhovanej smernice nie je zámerom zákonodarcov Únie zahrnúť do rozsahu pôsobnosti nariadenia „osoby, ktoré pre úverové alebo finančné inštitúcie zabezpečujú výhradne systémy posielania správ alebo iné podporné systémy na prevod finančných prostriedkov alebo systémy zúčtovania a vyrovnania“, ako je systém TARGET2, ktoré prevádzkuje ECB. ECB podporuje tento prístup a zdôrazňuje, že zachovanie tejto výnimky je dôležité pre neustále plynulé fungovanie platobných systémov v Európe. Ak by sa táto požiadavka zaviedla vo vzťahu k poskytovateľom systémov zúčtovania a vyrovnania, mohlo by to viesť k značným ťažkostiam a omeškaniu pri spracovaní platieb medzi bankami a inými subjektmi, ktoré poskytujú platobné služby. Malo by to zároveň potenciálne závažný vplyv na plánovanie bánk v oblasti likvidity a v konečnom dôsledku na plynulé fungovanie finančných trhov. Z uvedeného dôvodu a v záujme právnej istoty a transparentnosti navrhuje ECB, aby sa táto výnimka namiesto bodov odôvodnenia ustanovila v normatívnej časti navrhovaných nástrojov Únie. Okrem toho by sa malo starostlivo zvážiť, či by sa týmto odporúčaním nemali riadiť aj iné súvisiace právne predpisy Únie, v ktorých sa pristupuje k výnimke tohto typu rovnako s použitím rovnakých legislatívnych techník ⁽¹⁾.
- 3.3. ECB tiež poznamenáva, že niektoré pojmy vymedzené v článku 2 navrhovaného nariadenia sú tiež vymedzené v iných právnych aktoch Únie, ktoré úzko súvisia s navrhovaným nariadením, napr. v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2007/64/ES z 13. novembra 2007 o platobných službách na vnútornom trhu, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a ktorou sa zrušuje smernica 97/5/ES ⁽²⁾ (ďalej len „smernica o platobných službách“), nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 924/2009 zo 16. septembra 2009 o cezhraničných platbách v Spoločenstve, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 2560/2001 ⁽³⁾ a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 260/2012 zo 14. marca 2012, ktorým sa ustanovujú technické a obchodné požiadavky na úhrady a inkasá v eurách a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 924/2009 ⁽⁴⁾. Keďže by sa použitím ustanovených vymedzení pojmov zlepšil súlad právnych aktov Únie ako celku a uľahčilo by sa ich chápanie, ECB navrhuje, aby sa článok 2 navrhovaného nariadenia prípadne zmenil a doplnil. Konkrétne:
- vymedzenia pojmov „príkazca“ a „príjemca“ by sa mali zosúladiť s ich vymedzeniami v smernici o platobných službách;
 - „poskytovateľ platných služieb“ je pojmom, ktorý sa zaviedol v smernici o platobných službách a vzťahuje sa na šesť rôznych kategórií poskytovateľov týchto služieb uvedených v smernici o platobných službách; v súlade s uvedeným by vymedzenie tohto pojmu v navrhovanom nariadení malo obsahovať odkaz na smernicu o platobných službách;
 - pojem „prevod finančných prostriedkov medzi osobami“ by sa mal vymedziť jasnejšie ako prevod medzi dvomi fyzickými osobami, ktoré konajú ako súkromné osoby mimo rámca ich podnikateľskej činnosti, obchodu alebo profesie.

Toto stanovisko sa uverejní na internetovej stránke ECB.

Vo Frankfurt nad Mohanom 17. mája 2013

Prezident ECB

Mario DRAGHI

⁽¹⁾ Pozri nariadenie Rady (EÚ) č. 267/2012 z 23. marca 2012 o reštriktívnych opatreniach voči Iránu, ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 961/2010 (Ú. v. EÚ L 88, 24.3.2012, s. 1).

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 319, 5.12.2007, s. 1.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ L 266, 9.10.2009, s. 11.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ L 94, 30.3.2012, s. 22.